

KELLY
BOWEN

HUONEISTO
PARIISISSA

Suomentanut Antti Saarilahti

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

Text and data mining prohibited.

Englanninkielinen alkuteos

The Paris Apartment

Copyright © Kelly Bowen, 2021

Reading group guide copyright © Kelly Bowen and Hachette Book Group, Inc, 2021

This edition published by arrangement with Grand Central Publishing,
an imprint of Grand Central Publishing Group, New York, NY, USA.

All rights reserved.

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2026

Kustannusosakeyhtiö Otava

Uudenmaankatu 10, 00120 Helsinki

tuoteturvallisuus@otava.fi

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-51789-4

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2026

*Sankareille, jotka taistelivat vihaa ja vainoa vastaan
harvinaisella rohkeudella ja voimalla
saamatta siitä tunnustusta.
Teidän uhrauksenne ja ponnistelunne eivät unohdu.*

1. LUKU

Aurelia

PARIISI, RANSKA

10. KESÄKUUTA 2017

Nainen oli alasti. Kädet ojentautuivat pään yläpuolelle punaisen ja oranssin vihaisissa sävyissä, ja yönmusta hiuspilvi hulmusi hänen takanaan. Ovenraosta lankeavassa valokeilassa naisen tummat silmät tuijottivat kankaalta kiukkuisesti, kuin syyttäen tunkeilijaa hänen rauhansa häiritsemisestä. Lia jähmettyi oviaukkoon. Hänellä oli toisessa kädessään painava avain ja toisessa siististi järjestetty asiakirjanippu, joka todisti, että hänellä oli täysi oikeus olla täällä.

Että tämä vieras asunto kaikkine tavaroineen kuului nyt hänelle.

Se on uskomattoman arvokas kiinteistö, juristit olivat vakuuttaneet hänelle. Isoäitisi varmasti rakasti sinua kovasti, hallintoavustaja oli sanonut kateellisesti katsellessaan paperissa lukevaa osoitetta. Lia ei ollut vastannut mitään, koska mummin motiivit olivat yhtä hämärän peitossa kuolemassa kuin ne olivat olleet elämässäkin, eikä Lia voinut olla varma, oliko rakkaudella ollut osaa kummassakaan.

”Veden ja sähkön pitäisi olla päällä”, rakennuksen portinvartija sanoi Lian takaa porrastasanteelta. Tämä oli hymyileväinen ja yllättävän nuori nainen nimeltä Celeste, jolla oli lyhyeksi leikattu vaaleanpunainen polkkatukka. Lia oli pitänyt hänestä heti. ”En ole toimistolla usein, mutta minut tavoittaa aina, jos tulee jotain. Soita vain.”

”Kiitos”, Lia vastasi hiljaa ja sujautti avaimen taskuunsa.

”Taisit mainita puhelimessa, että paikka kuului isoäidillesi?” Celeste nojaili rennosti porraskaiteeseen.

”Niin. Hän jätti sen minulle perinnöksi.” Tai niin asianajajat ainakin olivat sanoneet, kun olivat kutsuneet Lian toimistoonsa ja kantaneet hänen eteensä asiakirjoja tasaisella syötöllä. Ja vaikka asunto oli maksettu ja sen ylläpidosta huolehdittu mummin nimissä olleella tilillä, Estelle Allard ei ollut, sikäli kuin Lia tiesi, koskaan asunut missään muualla kuin Marseillessa.

”Ahaa.” Naisen ilme pehmeni. ”Otan osaa hänen poismenonsa takia.”

”Kiitos. Se ei ollut yllätys. Mutta tämä asunto oli... järkytys.”

”Ei varmaan kuitenkaan mikään paha järkytys?” Celeste huomautti. ”Olisivatpa kaikki yhtä onnekkaita.”

”Niin”, Lia myönsi ja hypisteli emaloitua kaulakoruaan. Hänen mumminsa oli antanut sen hänelle kahdeksantoistavuotislahjaksi, ja ennen tätä aamua hän ei ollut saanut tältä mitään muuta. Lia silmäili portinvartijaa. ”Kuinka kauan olet työskennellyt täällä?”

”Kuusi vuotta.”

”Et sattuisi tietämään mitään tästä asunnosta? Tai minun isoäidistäni? Estelle Allardista?”

Celeste pudisti päätään. ”Ikävä kyllä en. Vaikka tunnen useimmat rakennuksen asukkaista, minulla ei totta puhuen ollut mitään hajua, kuka tämän asunnon omisti – tiesin vain, että se oli ollut tyhjiällä siitä saakka, kun aloitin työt.”

Hetken mielijohteesta Lia työnsi paperinipun kainaloonsa ja avasi salkkunsu vetoketjun. Hän otti sieltä esiin pienen, suunnilleen A4-kokoisen maalauksen. Se oli värikäs, joskin hieman kömpelö maalaus kartanosta, jota ympäröivät smaragdinvihreät puut, taustalla koboltinsininen taivas. Tämä maalaus oli asunnon avaimen ohella ainoa asia, jonka mummi oli jättänyt nimenomaan hänelle.

”Entä nimi Seymour? William Seymour? Kuulostaako tutulta?” Lia kysyi näyttäen maalausta Celestelle.

Taas Celeste pudisti päätään. ”Ei. Kuka hän oli, jos saan kysyä?”

”Ei aavistustakaan. Tiedän vain, että hän oli tämän maalauksen signeerannut taiteilija.”

”Ai.” Celeste näytti kiinnostuneelta. ”Arveletko, että hän olisi joskus asunut täällä?”

”En todellakaan tiedä.” Lia huokaisi ja liu’utti pienen maalauksen takaisin salkkuunsa. Hän ei ollut odottanut vastausta, mutta ainakin oli kannattanut kysyä.

”Jos haluat, voin tarkistaa rakennuksen arkistoista”, Celeste tarjoutui. ”Meillä on tallessa arkistotiedot pitkältä ajalta. Jos William Seymour asui täällä, saatan saada sen selville.”

Ystävällinen tarjous liikutti Liaa. ”Kiitos, mutta ei tarvitse.” Hän ei halunnut tuhlaa tämän naisen aikaa, ainakaan ennen kuin olisi ehtinyt tehdä hieman omaa tutkimusta.

”Selvä. Kerro vain jos muutat mielesi.”

”Kiitos. Teen niin.”

Celeste näytti epäilevän. ”Aiotko muuttaa tänne asumaan?” hän kysyi lopulta.

Lia avasi suunsa vastatakseen mutta sulki sen sitten. Yksinkertainen vastaus oli: kyllä, ainakin tilapäisesti. Mutta entä pidemmän päälle? Siihen Lialla ei ollut yksinkertaista vastausta.

”Eihän se minulle kuulu.” Nainen painoi päänsä. ”Anteeksi.”

”Ei se mitään.” Lia hymyili. ”En ole vielä päättänyt.”

”Toivottavasti jätät”, Celeste sanoi vilpittömästi. ”Olisi mukava saada –”

Lia käännähti kuullessaan, kun lukko avautui ja koira alkoi haukkua hysteerisesti. Porrastasanteen toisella puolella olevasta asunnosta astui ulos vanha nainen, joka laahusti Liaa kohti. Naisella oli kainalossaan kiemurteleva valkoinen karvapallo ja kädessään teräväpäinen kävelykeppi. Hän oli pukeutunut kuin malli 1950-luvun amerikkalaisessa saippua- tai pölynimurimainoksessa, ja hänellä oli päällään leveähelmainen, kapeavyötäröinen kukkamekko ja kaulassaan painava helmikaulakoru. Valkoiset kiharat hiukset kehystivät vahvasti puuteroituja kasvoja, ja huulet oli maalattu kiukkuisen punaisiksi. Väri oli levinnyt suunympäryksen syviin juonteisiin niin, että kokonaisvaikutelma oli varsin makaa-beri. Aurelia saattoi melkein kuulla mummin naksauttavan kielten päheksuvasti.

Meikin ei koskaan pitäisi herättää huomiota, Lia. Paitsi tietenkin, jos tarkoituksena on tulla huomatuksi muttei nähdyksi.

Lia muisti, että tämä kriittinen ja salamyhkäinen huomautus oli ärsyttänyt häntä, koska hän oli teini-ikäisenä rakastanut huuli-kiiltoa. Nyt Lian oli pakko myöntää, että mummi oli ollut oikeassa.

Lian naapuri laahusti marmorilattian poikki katse kiinnittyneenä Lian takana olevaan korkeaan alastonmaalaukseen, joka erottui asunnon heikossa valossa. Nainen näytti yhtä järkyttäneeltä kuin Liakin oli ollut oven avattuaan, joskin naapurin järkytys oli vaihtumassa avoimeksi paheksunnaksi. Lia pakotti hymyn huulilleen ja astui oviaukkoon niin, ettei sisälle enää nähnyt.

Nainen mulkoili häntä ja kurkotti kaulaansa yrittäen kurkistaa hänen ohitseensa.

”Hyvää päivää”, Lia sanoi kohteliaasti. Sisäoppilaitoksessa omakutut tavat vaativat häntä lausumaan jonkinlaisen tervehdyksen.

Koira vastasi hänelle jatkamalla raivokasta vuodatustaan, ja kimeä ääni kaikui armottomana marmorilattiasta ja rapatuista seinistä. Naisen ilme happani entisestään, ja jostain mekkonsa kätköistä hän otti esiin palan makkaraa. Se vaiensi haukut. Enää koiran nappisilmät eivät tapittaneet Liaa vaan herkkupalaa, jota nainen piteli petolinnun kynsiä muistuttavissa sormissaan.

”Omistatko tämän asunnon?” nainen kysyi karhealla äänellä rikkoen hiljaisuuden.

”Kyllä.” Asia oli vielä niin uusi ja tuore, että kysymykseen oli vaikea vastata vakuuttavasti.

”Minä olen asunut täällä koko elämäni. Vuodesta 1943”, nainen sanoi siristäen silmiään.

Lian hymy alkoi häilyä. ”Tuota... Se onkin pitkä aika –”

”Tiedän kaiken, mitä tässä rakennuksessa tapahtuu. Eikä kukaan ole koko tänä aikana kertaakaan mennyt sisään tuohon asuntoon tai tullut sieltä ulos. Ennen kuin nyt.”

”Mmm”, Lia mumisi. Hän ei ollut varma, oliko nainen esittänyt kysymyksen, toteamuksen vai syytöksen. Hän painoi lakitoimiston kirjekuoren rintaansa vasten.

”Asutko täällä yksin?” Naisen katse siirtyi Lian vasempaan käteen.

”Anteeksi?” Lia vastusti kiusausta työntää käsi taskuun.

”Naimattomaksi naiseksi näytät vanhalta. Taitaa kyllä olla jo liian myöhäistä. Vahinko.”

Lia räpäytti silmiään epävarmana siitä, oliko kuullut oikein. ”Anteeksi kuinka?”

”Tunnen sinunlaisesi”, Lian naapuri sanoi nyrpistäen nenäänsä. Naisen katse viipyili ensin Lian painavassa repussa ja hänen salkussaan ja jäi lopulta hänen paljaisiin olkapäihinsä ja punaisen hellemekon nauhoihin kaulan ympärillä.

”Minunlaiseni?” Lian kärsivällisyys oli käymässä vähiin ja ärtymys kasvoi.

”En halua kuulla musiikkiasi. Ei huumeita eikä viinaa eikä juh-
lia. Ei vieraita miehiä minun oveni edessä etsimässä sinua kellon
ympäri.”

Lia ei kyennyt hillitsemään itseään. ”Pidän huolen, että miehiä
on vain päiväsaikaan”, hän vastasi miellyttävällä äänellä.

Celeste oli pysynyt vaiti koko sananvaihdon ajan, mutta nyt
häneltä pääsi nauruntyrskähdys, jonka hän yritti naamioda
yskänpuuskaksi.

Nainen käänsi päätään.

”Hyvää iltapäivää, madame Hoffmann.” Celeste sai itsensä
rauhottumaan. ”Miten voitte tänään?”

Rouva Hoffmann loi Celesten pinkkiin tukkaan ankaran kat-
seen, ja punaiset huulet vääntyivät ivahymyyn. ”Elostelija”, hän
mutisi.

Celesten puhelin kilahti, ja hän vilkaisi näyttöä. ”Työ kut-
suu”, hän sanoi ja katsoi Liaan pahoittelevasti. ”Kerro, jos tarvit-
set jotain. Ja tervetuloa taloon.” Hän irrottautui kaiteesta ja hävisi
portaita alas, mikä laukaisi taas uuden hysteeristen haukkujen
sarjan.

Lia hyödynsi häiriön palaamalla sisälle asuntoon ja sulkemalla
oven. Tunkkainen pimeys ympäröi hänet heti, mutta ainakaan
hänen ei tarvinnut jatkaa keskustelua.

”Ei ihme, että olet vihainen”, hän mutisi alastonkuvalle, joka oli
jossain hänen edessään. ”Minuakin suututtaisi, jos olisin asunut
tuollaisen ihmisen naapurissa vuodesta 1943.”

Hän ei saanut vastausta.

Asunnon ilma oli sakeanaan ikää ja pölyä, mikä viittasi siihen,
että se oli ollut tyhjillään paljon kauemmin kuin Celesten tietä-
mät kuusi vuotta. Lia laski tavaransa lattialle ja antoi silmiensä
tottua hämäänsä. Peremmältä, leveän ja aurinkoisen kadun puo-
lelta, tihkui himmeitä valokuovia – arvatenkin ikkunoista, joi-

den edessä oli paksut verhot. Valoa oli sen verran, että huoneessa saattoi erottaa esineiden ääriviivoja, mutta mikään ei näkynyt selkeästi.

Lia eteni varovasti eteishallista maalauksen epämääräisen siluetin ohitse kohti ikkunoita. Lattia narisi jokaisella askeleella ikään kuin sekin olisi närkästynyt hänen tunkeilustaan. Kun hän saavutti verhotun seinän ja ojensi kätensä, sormenpäät osuivat painavaan kankaaseen, joka tuntui damastilta. Kaikki hyvin toistaiseksi. Mikään ei ollut hypännyt esiin tai pudonnut hänen päähänsä tai juossut hänen varpaittensa yli. Hän löysi verhon reunan, ja jossain yläpuolella renkaat kolisivat tangossaan. Hän veti päättäväisesti verhon auki – ja katui sitä välittömästi.

Paksuja, tukehduttavia pölypilviä nousi ilmaan ikivanhoista ikkunaruuuista loistavassa häikäisevässä valossa. Lia yski ja kakisteli, ja hänen silmänsä alkoivat heti vuotaa. Hän hapuili kuumeisesti ikkunan kahvaa ja huojentui suunnattomasti, kun se antoi vastahakoisesti myöten. Saranat kirskuivat, mutta saatuaan lyijylasi-ikkunan raolleen hän työnsi päänsä ulos raittiiseen ilmaan.

Hän piti päättään ulkona yli minuutin, köhi ja haukkoi ilmaa yrittäen olla ajattelematta, kuinka huvittavalta hän epäilemättä näytti alapuolella kulkevien ihmisten silmissä. Ehkä olisi vain pitänyt jättää asunnon ovi selkosen selälleen. Ehkä olisi pitänyt antaa viehättävän rouva Hoffmannin mennä sisään ensin.

Kun yskänpuuska viimein hellitti, Lia terästäytyi vetämällä syvään henkeä, suoristautui ja yritti valmistautua henkisesti siihen, mitä pian näkisi. Hän kääntyi hitaasti ympäri. Ja huomasi, että mummi ei ollut jättänyt Lialle perinnöksi asuntoa – vaan museon.

Pölyä leijaili vielä ilmassa, mutta kirkas valo lankesi seinille, joita peitti myrskyävän meren värinen siniharmaa tapetti.

Ikkunoita vastapäätä olevalle seinälle oli ripustettu kymmeniä maisema- ja merimaalauksia kullatuissa kehyksissä. Osa esitti idyllistä maaseutua, osaan oli ikuistettu taivaanrantaan kohti purjehtivia laivoja, ja jokainen oli tulvillaan värejä.

Keskellä huonetta leveällä persialaisella matolla oli vastakkain kaksi pölyn peittämää, turkoosilla verhoiltua Ludvig viidennentoista tyylistä sohvaa. Liaa lähinnä olevia sohvien päätyjä yhdisti pitkä kirjoituspöytä, ja korkea alastonkuva oli pantu nojaamaan sitä vasten niin, että se tervehti jokaista joka astui ovesta sisään.

Takaseinällä ikkunoiden vieressä oli marmorista tehty koristeellinen takanreunus, jonka alla ammotti tyhjä tulipesä. Korkealle takan yläpuolelle oli asennettu pidike, josta saattoi päätellä, että leveällä seinällä oli joskus ollut taideteos. Keskellä huonetta Lian pään päällä roikkui kynttiläkruunu, jonka säihkyviä kristalleja pölykään ei ollut täysin himmentänyt.

Jalat tunnottomina Lia suuntasi peremmälle asuntoon. Hän pysähtyi sohvan päädyssä olevan pikkuruisen sivupöydän ääreen ja tutkiskeli kehystettyjen valokuvien kokoelmaa. Hän otti varovasti ensimmäisen ja pyyhki lasia. Kuvaan oli ikuistettu jazzklubin edessä lyhtypylvääseen nojaileva nuori nainen yllään helmikoristeinen silkkimekko, joka myötäili hänen muotojaan kuin toinen iho. Harteille oli kiedottu puolihuolimattomasti turkisstooli. Hän piteli savukeholkkia ja katsoi suoraan kameraan kasvoillaan savuisen aistillinen ja välinpitämätön ilme. Lia käänsi valokuvan ympäri. Taakse oli kirjoitettu lyijykynällä *Estelle Allard, Montmartre, 1938*. Lia nielaisi.

Vaikka kuolinpesän juristit olivat kertoneet hänelle toistuvasti, että asunto oli kuulunut Estelle Allardille, Lia tajusi, että hän uskoi sen todella vasta nyt. Hän ei ollut oikeasti uskonut, että hänen mumminsa, joka ei ollut kertaakaan maininnut matkustaneensa Pariisiin – puhumattakaan, että olisi asunut siellä –,

olisi pitänyt kaiken salassa niin pitkään.

Eikä Lia osannut edes kuvitella, miksi mummi olisi tehnyt niin.

Hän laski valokuvan takaisin pöydälle ja tutki seuraavaa. Kainis Estelle oli siinä matalan Mercedesen ratissa ja nauroi valokuvaajalle nojautuen ulos ikkunasta. Hänen hiuksensa olivat auki olkapäillä, ja päässä oli rennon elegantti hattu, joka peitti toisen silmän. Lia räpytteli silmiään ja yritti sovittaa nämä sensuellit ja pelottomuutta huokuvat kuvat yhteen sen jäykän ja varautuneen naisen kanssa, jonka hän oli tuntenut. Yritys epäonnistui surkeasti.

Hän käänsi huomionsa viimeiseen valokuvaan ja rypisti otsaansa. Saksalainen upseeri tuijotti häneen hymyttömänä ja vakavana. Univormusta näki selvästi, että kuva oli otettu ensimmäisen maailmansodan aikana. Lia kurtisti kulmiaan ja käänsi valokuvan ympäri, mutta taakse ei ollut kirjoitettu mitään. Hän laski valokuvan takaisin, vilkaisi sen vieressä olevaa aikakauslehtipinoa ja liu'utti päällimmäisen lehden syrjään. Sen alla oleva numero oli pölytön niin että kansi oli helppo lukea. Vasemmassa yläkulmassa luki räikeän punaisella tekstillä *Signal*, ja kansikuvaa sen alapuolella hallitsi tuimailmeinen natsisotilas. Lehden selässä oli samaa kirkkaanpunaista tekstiä, ja ylhäällä luki selvästi *Syyskuu 1942*. Lia kiskaisi kätensä takaisin.

”Ei ole mahdollista”, hän lausui hiljaisessa asunnossa, ikään kuin asian sanominen ääneen tekisi siitä totta. Hän nimittäin tiesi lehteä avaamattakin, mitä sieltä löytyisi: saksalaista propagandaa ja kiilteleviä, natseja ihannoivia valokuvia, joita oli julkaistu siihen aikaan, kun natsit olivat vallanneet ja miehittäneet juuri tämän kaupungin.

Lia tuijotti taas Mercedesessään nauravaa nuorta Estelle Allardia ja nimetöntä saksalaista upseeria, kunnes käänsi katseensa pois valokuvista ja aikakauslehdistä ja kaikesta siitä pahaenteisesta, mihin ne viittasivat. Hän suuntasi koristeellisen

takanreunuksen ohi ja kulman ympäri tuntien kasvavaa pahoinvointia. Tila kapeni juhlavaksi ruokasaliksi. Huonetta hallitsi ruusuinen pöytä ja kahdeksan samantyylistä tuolia. Oikealla seinustalla tilan täytti kaappi, joka oli Liaa korkeampi ja jonka hyllyillä näkyi rivikaupalla kristallia, hopeaa ja posliinia.

Vastakkaisella seinustalla oli puolestaan toinen kokoelma maalauksia, hätkähdyttävän hienoja muotokuvia miehistä ja naisista menneiden vuosisatojen vaatteissa. Lian kauhu voimistui, ja hän puri huulta niin kovaa että sattui. Taide oli ollut haluttu tuliainen natseille miehitysvallan aikana. Kokonaisia kokoelmia oli varastettu –

”Nyt riittää.” Hän pudisteli päätään välittämättä siitä, kuinka typerää oli puhua itsekseen. ”Naurettavia ajatuksia.”

Kyllä, asunnossa oli natsipropagandaa. Mutta eiväthän yksittäinen valokuva ja pino aikakauslehtiä välttämättä merkinneet, että näillä seinillä olevat maalaukset olisi varastettu tai hankittu muuten laittomin keinoin. Hänen isoäitinsä oli voinut pitää tätä kokoelmaa asunnossaan ihan vain siksi, että oli nuorempana pitänyt taiteesta. Salaliittoteorioiden kehittäminen oli parasta jättää Hollywoodille ja äärimielisille kiihkoilijoille.

Lia irrotti katseensa maalauksista, jatkoi ruokasalin läpi ja astui käytävään. Oikealla avautui ovi keittiöön, jossa oli pikku-ruinen liesi, pieni jääkaappi ja syvä pesuallas keittiötasossa, joka oli yksittäistä kristallilasia lukuun ottamatta tyhjää.

Vasemmalla avonaisten lasiovien takaa erottuivat hämärästi pylvässängyn ääriviivat. Tämä viimeinen tila oli siis makuuhuone. Kuten olohuoneessakin, korkeiden ikkunoiden reunoista tihkui auringonvaloa takaseinustalla. Lia astui huoneeseen, kiersi sängyn ja hivutti painavat verhot auki – huomattavasti varovaisemmin kuin edellisellä kerralla.

Valossa huone näyttäytyi selvästi naisellisenä: tapetti oli

ruusunpunainen, vaikka olikin katonrajassa hieman kellastunut ja haalistunut. Siellä oli parisänky, kampauspöytä, tuoli ja suunnaton vaatekaappi, kaikki maalaistyyliin veistettyjä. Vuode oli siististi pedattu, ja lakanat osoittautuisivat pesun jälkeen luultavasti saman värisiksi kuin seinät.

Huone oli moitteettoman siisti lukuun ottamatta vaatetta, joka oli heitetty huolimattomasti sileän päiväpeitteen päälle ja unohdettu siihen niin, että se oli nyt ryppyinen ja pölystä harmaa. Lia tajusi, että se oli iltapuku, ja nosti sen ylös sen ohuista olkaimista. Se oli hämmästyttävä luomus, sitruunankeltaista sifonkia ja kreppikangasta, kristallihelmillä koristeltu – varmasti järjettömän kallis riippumatta siitä, millä vuosisadalla se oli hankittu. Sellaista ei noin vain viskattaisi sivuun kuin vanhaa sukkaparia.

Ymmällään hän antoi asun pudota takaisin sängylle ja silmäili kapeaa kaarevaa oviaukkoa nurkassa, vaatekaapin vieressä. Se johti tilaan, joka näytti modernilta vaatehuoneelta. Pukuhuone, Lia otaksui, vaikka sinne mahtui sisään vain hädin tuskin. Molemmilla sivuilla roikkui mekkoja, iltapukuja, turkiksia ja takkeja niin vieri vieressä, että osa oli melkein päällekkäin – ja niitä oli niin paljon, ettei takaseinää edes näkynyt. Lattialla oli riveissä tusinoittain kenkäpareja, ja ylähyllylle oli pinottu hattulaatikoita. Etualalle oli kasattu pienempiä korurasioita, joista osa oli päällystetty nahalla ja satiinilla.

”Hyvä luoja”, Lia mumisi, sillä sellaista ylenpalttisuutta oli vaikea käsittää.

Hän astui takaisin makuuhuoneeseen ja avasi seuraavaksi varovasti vaatekaapin odottaen uutta ylellisyyden vyöryä. Onkalomainen kaappi oli kuitenkin melkein tyhjä: sieltä löytyi vain puolisen tusinaa leninkiä.

Nämä vaatteet, jotka olivat olleet suojassa vuosikausien pölyltä, olivat kokoelma huippumuodikasta silkkiä ja satiinia, jokainen

taidokkaasti kirjailtu, applikoitu ja viimeistely. Lia juoksutti sormiaan pitkin safirinsinisen hameen helmaa, mutta veti käden sitten takaisin peläten, että likaisi kankaan. Hän sulki kaapin ja nojasi otsaansa kaksoisoviin. Kaikki nämä puvut, kengät, turkikset... Täällä oli kokonainen omaisuus. Ja upeissa kalusteissa ja maalauksissa vielä toinenkin.

Kaikki oli ollut piilossa yli seitsemänkymmentä vuotta.

Lia tunsi olevansa kuin kaninkoloon tippunut Liisa Ihme-
maassa. Kaninkolo oli kuitenkin niin hämmentävä, niin miele-
tön, että oli aivan liian helppo tehdä kammottavia päätelmiä. Hän
nosti päätään ja veti syvään henkeä yrittäen rauhoittua. Oletuk-
sista ei koskaan seurannut mitään hyvää – ura tieteen parissa oli
opettanut hänelle sen verran. Hän päätti luottaa mummiinsa. Hän
ei suostunut uskomaan pahinta ennen kuin todistusaineisto olisi
vastaansanomaton.

Toistaiseksi hän jättäisi arvailun sikseen. Sen sijaan hän laatisi
tehtävälistan asioista, jotka vaativat hänen välitöntä huomiotaan.
Luettelot koostuivat numeroista ja tarpeista, eivät spekulatioista
ja otaksumista. Luettelot olivat järjestelmällisiä ja rationaalisia, ja
ne olivat aina auttaneet häntä keskittymään siihen, mikä oli hallit-
tavissa, kun edessä oli epäjärjestystä ja epävarmuutta. Kyllä – tark-
kaan laaditut luettelot olivat juuri se, mitä hän nyt tarvitsi.

Hän tunsi olonsa jo vähän paremmaksi ja suuntasi takaisin
makuuhuoneen oville, mutta pysähtyi äkkiä huomatessaan peili-
kuvansa. Kampauspöydän yläpuolelle kiinnitetty peili oli hieman
tummunut ja täplikäs, mutta Lian huolestuneet rypyt erottuivat
silti. Hän vajosi pienelle tuolille lähes tahtomattaan välittämättä
pölystä ja tuijotti kuvajaistaan. Oliko tähän peiliin katsonut mum-
min jälkeen kukaan muu? Ja jos Lia voisi palata ajassa taaksepäin,
mitä hän olisi nähnyt? Kenet hän olisi nähnyt?

Hänen katseensa laskeutui kampauspöydälle. Keskellä nökötti

koristeellisten lasipullojen rykelmä. Niiden vieressä oli naisten käsineet, jotka oli nähtävästi hylätty siihen huolimattomasti. Käsineiden vieressä oli pieni kortti, joka nojasi peilin alareunaan. Jonkinlainen postikortti, Lia ajatteli kurottaessaan ottamaan sen.

Se oli mustavalkoinen valokuva pitkästä, mahtavasta rakennuksesta, jonka koko julkisivua peitti roomalaistyylinen pylväs-rivi kuin antiikinaikaista temppeliä. Vaikuttavaa arkkitehtuurin taidonnäytettä turmeli vain etualalla ylpeästi hulmuava natsilippu. Kauhu palasi ja muuttui joksikin paljon pahaenteisemmäksi. Lia käänsi postikortin hitaasti ympäri.

Taakse oli raapustettu haalistuneella musteella: *Ihastuttavalle Estellelle. Kiitosin, Hermann Göring.*

Lia pudotti postikortin kuin se olisi purrut häntä ja kompuroi jaloilleen niin että pieni tuoli kaatui sivulle. Epätoivo ja inho taistelivat keskenään niin että hänelle tuli huono olo. Olipa hän typerä. Vain typerys tarrautui toivoon. Vain harhainen hölmö saattoi kieltäytyä hyväksymästä todisteita, joita oli kaikkialla asunnossa. Jos tarvittiin vastaansanomattomia todisteita, Lia ei osannut kuvitella mitään raskauttavampaa.

Hänellä ei vielääkään ollut aavistusta, miksi mummi oli päättänyt testamentata asunnon hänelle, mutta syy sen olemassaolon salaamiseen oli päivänselvä. Lian isoäiti – nainen, joka oli liputanut joka toukokuussa juhlapäivinä ja joka oli toistuvasti julistanut rakkautta kotimaahansa – ei ollut lainkaan ollut mikään isänmaallinen kansalainen. Lian isoäiti oli ollut valehtelija, petturi ja huijari.

Mummi oli ollut natsien kätyri.

2. LUKU

Sophie

WIELUŃ, PUOLA

31. ELOKUUTA 1939

Sophie Seymour oli ollut kahdeksanvuotias kuullessaan ensimmäisen kerran jonkun kutsuvan häntä luonnottomaksi.

Se oli tapahtunut Heloise Postlewaitheen syntymäpäivillä, joille Sophie oli osallistunut vain, koska rouva Postlewaithe oli kutsunut tyttärensä koko pyhäkoululuokan. Juhlissa oli ollut koreita, runsasröyhelöisiä leninkejä, meheviä kakkuja, haaleaa teetä ja pelejä, jotka olivat suoraan sanottuna tylsistyttäneet Sophien kuoliaaksi. Hän oli kenenkään huomaamatta harhaillut kauemmas tuolileikin ja muiden syntymäpäiväpelien kimakasta melusta ja suunnannut yläkertaan isäntäperheen kodin kirjastoon.

Postlewaitheen perheen maaseutukartano oli vaikuttava, ja niin oli kirjastokin. Sieltä, keskeltä siunattua hiljaisuutta ja pehmeää iltapäivän valoa, Sophie oli löytänyt latinan kielen oppikirjan, joka oli epäilemättä ollut jäänne jonkun edellisen Postlewaitheen Etonin-ajoilta. Sophie osasi jo kahdeksanvuotiaana sujuvasti ranskaa, espanjaa ja italiaa, vaikkei ollut koskaan nähnyt sanaakaan sitä kieltä, josta kaikki kolme juonsivat juurensa. Hän oli lumoutunut siitä välittömästi, asettunut lämpimään nurk-

kaukseen lukemaan ja uppoutunut uuden kielen opiskeluun niin täysin, ettei yläkerrassa ollessaan ollut kuullut, mitä hänen poissaolonsa oli saanut aikaan. Hän oli ollut autuaan tietämätön kahdeksanvuotiaan tytön katoamisen aiheuttamasta metelistä ja paniikista – ja siitä, että kun alustavat etsinnät eivät olleet tuottaneet tulosta, hänen oli pelätty pudonneen johonkin kartanon lammista ja hukkuneen.

Sophie tajusi jonkin olevan vialla vasta tuntia myöhemmin, kun hätäantunut rouva Postlewaithe lopulta löysi hänet kirjastosta. Rouvan huojennus kiehautti raivoksi, ja hän kiskaisi Sophien jaloilleen ja nappasi oppikirjan pois tytön käsistä.

”Mikä sinua vaivaa?” hän tivasi kasvot hälyttävän punaisina, vaikka tyylikäs kampa oli vielä kunnossa.

”Ei mikään”, Sophie vastasi räpytellen silmiään täysin ymmärlään.

”Sinä lähdit juhlista.”

”Melu sattui korviin”, Sophie selitti yrittäen olla kohtelias.

”Pilasit Heloisen juhlan”, nainen sihisi. ”Pilasit sen täysin.”

”En ymmärrä.”

”Meidän kaikkien täytyi etsiä sinua. Luulimme, että olit hukkunut.”

Sophie pudisti päätään. ”Osaan minä uida”, hän yritti vakuutella. ”Äiti pakotti minut ja veljeni uimakouluun ennen kuin meidän annettiin lähteä omille tutkimusretkille.”

Naisen suu vääntyi inhosta. ”Ehkä äitisi olisi pitänyt opettaa myös, että on törkeää varastaa. Ottaa tavaroita, jotka eivät ole sinun.”

”En minä varastanut”, Sophie sanoi. ”Minä vain luin. Ja aioin panna kirjan sitten takaisin.”

Rouva Postlewaithe katsoi latinan oppikirjaa. ”Valehteletkin”, hän ivasi. ”Et sinä tätä osaa lukea.”

”Osaanpas.” Yksikään aikuinen ei ollut ennen kutsunut Sophieta valehtelijaksi. Se sai hänen vatsansa muljahtamaan. ”Se on vain latinaa”, hän yritti selittää. ”Tämä kirja alkaa taulukoilla, joissa on peruskielioppia, ja sen avulla rakennetaan sitten monimutkaisempia lauseita. Ei se niin vaikeaa ole. Voin näyttää teille.”

”Ei sinun tarvitse näyttää minulle mitään. Minä tiedän paikani tässä maailmassa. Sinun täytyy oppia omasi.”

Rouva Postlewaithe tuijotti Sophieta, ja Sophie tuijotti takaisin.

”Olet luonnoton otus”, nainen jatkoi kasvoillaan ilme, joka oli yhtä kova ja kylmä kuin hänen kaulassaan roikkuvat timantit. ”Kukaan ei ikinä halua sinua. Sinussa on jotain vialla.”

Siitä keskustelusta oli nyt kolmetoista vuotta, mutta Sophie ei ollut unohtanut sitä.

”Olenko minä luonnoton?” hän kysyi tuijottaen ylös kattoon.

Piotr kierähti ympäri sängyssä hänen vieressään. Miehen tummat hiukset olivat aivan sekaisin, ja Itämeren väriset silmät tuikkivat huvittuneina. ”Onko tuo kompakysymys? Uuden aviomiehen koettelu?” Hän nosti pään kätensä varaan.

”Nyt sinä kiusaat.”

”Ansaitset sen, kun kyselet tuollaisia.” Piotr kurotti silittämään Sophien paljasta olkapäätä. ”Eihän sinua kaduta?”

”Kadun, ettemme tehneet tätä aiemmin.”

”Niin minäkin.” Sen sanoessaan Piotr Kowalski hymyili. ”Jos olisin tiennyt, että vastaisit myöntävästi, olisin pyytänyt sinua naimisiin saman tien sinä päivänä, kun törmäsit minuun polkupyörälläsi.”

”En minä törmännyt sinuun. Väistin sinua ja törmäsin puuhun. Enimmäkseen.”

”Ei, minusta sinä ajoit päälleni tarkoituksella. Et voinut vastustaa kiusausta”, Piotr härnäsi.

”Ajoin päällesi, koska olin myöhässä töistä. Ja tiedoksesi, että yritin kyllä olla rakastumatta sinuun.”

”Mmm.” Piotr nojautui eteenpäin ja suuteli häntä niin perusteellisesti, että Sophien varpaat menivät kippuraan. ”Se, vaimo kulta, oli alusta alkaen toivoton tehtävä.”

Sophien onnistui nyökätä, sillä tottahan se oli. Rakkaus oli ilmestynyt puolalaisen ratsuväenupseerin muodossa, eikä tämä ollut kiroillut tai raivonnut lennettyään maahan Sophien kiireen ja tarkkaamattomuuden vuoksi. Sen sijaan rakkaus oli auttanut hänet lempeästi jaloilleen, kun hänen sukkahousunsa olivat auttamatta rikki, jomottava polvensa naarmuilla ja haljennut huu-lensa vuoti verta. Piotr oli oikonut Sophien polkupyörän vaivattomasti ja kääntynyt sitten huolestuneena takaisin hänen puoleensa.

Sen jälkeen, nähdessään miehen ystävällisyyden ja järjestyttävän kirkkaansiniset silmät, Sophie oli tehnyt itsensä naurunalaiseksi – mumissut anteeksipyyntöjä ja takellellut jotain sen suuntaista, että piti päästä takaisin suurlähetystöön. Piotr oli vain kostuttanut pel-lavanenäliinaansa vesileilillään ja pyyhkinyt veren Sophien huu-lesta hellyydellä, joka melkein sai hänet purskahtamaan itkuun. Hän oli paennut paikalta, kavunnut takaisin pyörän selkään, pol-kenut pois ja tajunnut vasta suurlähetystön edessä, että puristi kädessään miehen nenäliinaa, joka oli nyt rypyssä ja veressä.

Hän oli lukkiutunut vessaan ja koonnut itsensä parhaansa mukaan, joskin huterasti ja äärettömän häpeissään. Hän oli varma, ettei näkisi sinisilmäistä upseeria uudestaan enää koskaan, mutta huojennuksen sijaan hän tunsu syvää surua.

”Miksi palasit sinä päivänä?” hän kysyi yhtäkkiä. ”Siis suurlä-hetystölle.”

”Koska se ihmeellinen ja kaunis vaaleaverikkö, joka oli pyydel-lyt anteeksi ainakin neljällä eri kielellä, oli vienyt ainoan nenälii-nani, ja minä halusin sen takaisin.”

”Toit kukkia.”

”Koska hän oli vienyt myös sydämeni. Sitä tosin en koskaan saanut takaisin, enkä sitä haluakaan. Se kuuluu sinulle ikuisesti, *moja kochana*.”

Sophie vilkaisi sormustaan. Kaupungin kattojen ja tornien taakse laskeva aurinko säteili viistoa valoa, joka sai rubiinin ja pienen pienet helmet säihkymään. ”Sinä, Piotr Kowalski, olet häpeämätön romantikko.”

”Tunnustan.” Piotr väläytti veijarimaisen virneen. ”Siksihän sinä minua rakastat.”

”Rakastan sinua, koska olet kiltti ja urhea ja kunniallinen. Koska olet kärsivällinen ja lempeä ja fiksu.”

”Entä komea?”

”Maailman komein mies.” Sophie hymyili.

”Todellakin. Jatka vain. Mitä muuta rakastat minussa?”

”Nyt sinä vain kalastelet kehuja.”

”Niin. Sinun vuorosi tulee myöhemmin. Lupaen, että se on odotuksen arvoista.”

Sophie nauroi, mutta vakavoitui sitten. ”Rakastan sinua, koska kun kerroin sinulle, että minusta tulee kieltenopetuksen professori Oxfordissa, sinä kysyit, miksen ollut hakenut paikkaa jo aiemmin. Ja missä me asuisimme.”

”Täysin järkeviä kysymyksiä.”

Sophie hypisteli lakanan reunaa. ”Useimmat miehet eivät ajatteleisi niin.”

Piotr tarttui häntä kädestä. ”Minä en ole kuin useimmat miehet. Mikä sinut tuon sai sanomaan?”

”Lapsuuden turvattomuus”, Sophie mumisi. ”Olen pahoillani. Tämä on noloa. Ei ollenkaan romanttinen puheenaihe hääyönämme.”

Piotr nousi istumaan, ja hotellin sänky narahti vastalauseeksi. Hän liu’utti käsivarren Sophien ympärille ja veti tämän itseään

vasten. ”Mies, joka tahtoi sammuttaa tulen, joka sinussa palaa niin kirkkaana, ei olisi mies laisinkaan. Mitä unelmia sinä sitten haluatkin tavoitella, minä tavoittelen niitä kanssasi.”

”Juuri nyt olen maailman onnekkain tyttö”, Sophie kuiskasi nostaen katseensa häneen.

”Varo vain”, Piotr vastasi silmät tuikkien. ”Joku voisi syyttää sinua häpeämättömäksi romantikoksi.”

”Tiedoksi, että minun sukuni naiset eivät ole romantikkoja, sen paremmin häpeämättömiä kuin muunkaanlaisia”, Sophie sanoa niiskautti. ”Me jätämme sellaisen miehillemme.”

”En malta odottaa heidän tapaamistaan.”

”Tapaat heidät kyllä.”

”Eivätkö he suutu? Kun nain heidän tyttärensä tapaamatta heitä ensin?”

Sophie puri huultaan. Avioliitto oli ollut hänen päämääriensä, unelmiensa, itsenäisyytensä ja vapautensa vihollinen niin kauan kuin hän saattoi muistaa. Hänen vastenmielisyytensä koko instituutiota kohtaan oli kasvanut joka kerta, kun joku toisten asioihin sekaantuva matriarkka oli kertonut hänelle, että hänen oli jo korkea aika hylätä joutavat opintonsa ja tehdä se, mikä oli luonnollista: mennä hyviin naimisiin ja asettua aloilleen.

Hän oli vannonut perheelleen lukemattomia kertoja, ettei ikinä rakastuisi kehenkään, ei ikinä menisi naimisiin. Hän oli istunut kirjoituspöytänsä ääreen lukemattomia kertoja ilmoittaakseen perheelleen, että oli osoittautunut valehtelijaksi. Eivätkä sanat olleet kertaakaan tulleet. Sen hän aikoi korjata heti seuraavana päivänä palattuaan Varsovaan.

”He ihastuvat sinuun”, hän vakuutti miehelleen. Ja niin hän todella uskoi.

”Kunpa minunkin vanhempani olisivat vielä elossa ja voisivat tutustua sinuun”, Piotr sanoi piirrellen sormenpäällään kuvioita

Sophien olkavarteen. ”Heitä tosin olisi tyrmistyttänyt, etten mennyt kanssasi naimisiin satapäisen häävierasjoukon edessä kukkien täyttämässä kirkossa, josta olisimme poistuneet torvisoittokunnan saattelemana. Tai etten vienyt sinua häämatkalle Pariisiin tai Wieniin, missä olisimme nukkuneet silkkilakanoissa.”

”Kuulostaa hankalalta.” Sophie rutisti Piotrin kättä ja kietoi sormensa hänen sormiensa lomaan. ”Maailma on jo tarpeeksi hankala paikka.”

”En saanut edes kunnon valokuvaajaa.”

”Minä en erityisemmin halunnut naimisiin kunnon valokuvaajan kanssa.”

”Oikein hauskaa.”

”Rakastan sinua”, Sophie sanoi yksinkertaisesti, vaikka sanat eivät riittäneet kuvaamaan sitä tunteen paloa, joka puristi hänen rintaansa.

Piotr vilkaisi häneen ja heidän katseensa lukittuivat. Hymy karisi hänen huuliltaan ja katse kävi intensiiviseksi. ”Minäkin rakastan sinua”, hän vastasi.

”Kunpa sinulla olisi pidempi vapaa. Kunpa et joutuisi palaamaan rykmenttiisi huomenna. En halua menettää sinua taas niin pian –”

”Tämä oli elämäni paras vapaa”, Piotr keskeytti. ”Etkä sinä menetä minua. Joudut kestämään minua ikuisesti. Sukunimesi on nyt minun sukunimeni. Sinulla on sormessasi isoäitini sormus. Olen kokonaan sinun.”

Sophie sulki silmänsä ja kuunteli miehen sydämen tasaisia lyöntejä korvansa alla.

”Vastaus kysymykseesi on kyllä”, Piotr sanoi. ”Olet luonnoton.” Hänen huulensa löysivät Sophien korvantauksen painauman. ”Luonnottoman lahjakas, luonnottoman kaunis.” Hänen kätensä liukui lakanan alla Sophien lantion yli. ”Ja ennen kaikkea”, hän kuiskasi, ”luonnottoman lumoava.”

Sophie avasi silmänsä. ”Näytä minulle”, hän sanoi.
Ja Piotr näytti.

Sophie ei ollut varma, mikä hänet oli herättänyt.

Hän makasi sängyssä kuunnellen tarkkaan, mutta mikään ei rikkonut hiljaisuutta, paitsi Piotrin tasainen hengitys. Avio-miehellä oli totta tosiaan ollut useampikin ajatus siitä, miten parhaiten viettää se vähäinen aika, joka heillä oli yhdessä ennen kuin Piotrin täytyisi ilmoittautua tukikohtaansa. Mutta niin oli ollut Sophiellakin. Lopulta molemmat olivat nukahtaneet uupuneina ja tyytyväisinä joskus pikkutunneilla ennen auringonnousua.

Sophie kömpi varovasti vuoteesta, avasi pienen matkailaukkunsa mahdollisimman hiljaa ja tunnusteli vaatteitaan.

”Jätätkö minut jo?” Piotr mumisi uneliaasti pimeässä.

”Haluan vain nähdä auringonnousun”, Sophie sanoi ja vetäisi ylleen koruttoman leningin. ”Jatka uniasi.”

”En missään nimessä. Tämä on yhteisen elämämme ensimmäinen aamunkoitto. Minä tulen mukaan.” Sänky narisi ja huoneeseen syttyi lepattava valo.

Sophie napitti mekkonsa kauluksen ja veti kengät jalkaan. Piotrkin nousi pukeutumaan hetkeä myöhemmin, ja he poistui-
vat vanhan kivitalon etuovesta. He kääntyivät tyhjältä kadulta, joka vei kaupungin keskustan suuntaan, kiersivät hotellin ja löysivät laajan aution ruohikon. Sophie päätteli pitkästä ja surullisen räsistyneestä rakennuksesta aukion eteläpuolella, että edellisellä vuosisadalla se oli saattanut olla vaunupiha.

Aamunkoitto näkyi taivaanrannassa pehmeän kullankeltaisena hehkuna, jonka kerroksia peitti häipyvän yön purpura. Ilma oli viileää. Tuulenvireessä tuntui lähestyvän syksyn kirpeys. Sophie tarttui Piotria kädestä ja johdatti hänet polkua